

N:o 85.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 8 maj 1899.
— — — — Andra Kammaren den 8 — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen, i fråga om inrättande af
förliknings- och skiljenämnder i tvister mellan arbetare
och arbetsgifvare.*

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 1) utlåtande n:o 7.)

(Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 3) utlåtande n:o 17.)

Till Konungen.

Frågan om lagstiftning för slitande af tvister mellan arbetsgifvare och arbetare har vid flera föregående riksmöten utgjort föremål för behandling inom Riksdagen. Jemväl innevarande år har denna viktiga fråga, med anledning af särskilda motioner i ämnet, påkallat Riksdagens uppmärksamhet.

Af inhemtade upplysningar och af uppgifter, som varit för Riksdagen tillgängliga, framgår, att arbetsnedläggningar — »strejker» af arbetare eller »stängningar» från arbetsgifvares sida — nu mera börjat blifva ganska vanliga företeelser äfven i vårt land. Någon nöjaktig statistik om antalet och vidden af strejker och stängningar finnes väl

Bih. till Riksd. Prot. 1899. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 17 Häft. (N:is 85, 86.)

icke, men de vunna upplysningarna synas gifva vid handen, att i medeltal under de senare åren arbetsförlusten på grund af strejk eller stängning uppgått till omkring 100,000 arbetsdagar om året. Antagligen är detta tal för litet. Hvilken förlust mistning af arbetslönen under denna tid inneburit för arbetarne inses lätt. Svårare är att bedöma, hvilka förluster arbetsgifvarne gjort genom uteblifven vinst, förlorade beställningar eller skadade materialier. Att dessa förluster varit betydande kan anses gifvet. Hvilken osäkerhet arbetets nedläggande förorsakat inom industrien samt hvilken skada som deraf vållats, kan åter icke beräknas. Under sådana förhållanden synes det Riksdagen som borde man, på sätt flere af motionärerne med hemtadt föredöme från utlandet ifrågasatt, åt de stridande gifva det tillfälle till en opartisk utredning och den möjlighet till tvistigheternas biläggande, som en förliknings- och skiljenämnd erbjuder.

Redan blotta tillvaron af sådan nämnd och medvetandet, att tvistefrågan kan genom fredlig förhandling inför nämnden vinna en lycklig lösning, torde stundom vara nog för att afhålla från arbetets nedläggande; och att underhandlingar lättare kunna inledas, innan striden utbrutit och sinnena deraf upptändts, torde icke bestridas. I många fall torde förhandlingarna inför nämnden och de upplysningar, som dervid komma i dagen, kunna klargöra den ekonomiska ställningen och skingra mångt missförstånd samt derigenom förhindra utbrytandet af strejk, på samma gång för sakfrågan främmande och tvistens lösning hindrande omständigheter aflägsnas.

Är man öfvertygad om lämpligheten af en lagstiftning angående förliknings- och skiljenämnd till biläggande af tvister mellan arbetsgifvare och arbetare, synes man i sådant fall böra tillse, i huru vidsträckt mån sådana nämnder skäligen kunna ifrågasättas till införande hos oss. Riksdagen finner härvid, att, då rättstvister mellan arbetsgifvare och arbetare torde vara mindre vanliga i vårt land, och några särskilda skäl för bildande af specialdomstolar för dessa tvister icke synas föreligga, dylika tvister fortfarande böra tillhöra de allmänna domstolarnes handläggning, der parterna ej vilja för tvistens slitande anlita lagen om skiljemän den 28 oktober 1887. Naturligtvis äro parterna alltid oförhindrade att åt hvilken som helst person eller myndighet, om hvilken de kunna förena sig och som kan vilja mottaga förtroendet, uppdraga att söka bemedla förlikning dem emellan. Riksdagen håller således före, att inrättandet af de ifrågasatta förliknings- och skiljenämnderna endast bör afse de s. k. intressetvisterna eller, närmare bestämdt, sådana tvister, hvilka icke tillhöra domstols handläggning.

Lika litet som en arbetare kan tvingas att, sedan den öfverenskomna arbetstiden gått till ända, kvarstanna i arbetsgifvarens arbete, lika litet må en arbetsgifvare kunna tvingas att drifva ett verk eller en affär under förhållanden, som han finner för sig ej förmånliga eller törhända rent af förlustbringande. Verkställandet af den skiljedom, en nämnd kan fälla i tvist mellan arbetsgifvare och arbetare, måste således bero på parternas godkännande af densamma. Ett annat förhållande synes icke vara med vår rättsuppfattning förenligt. Är man således ense om att sådan skiljedom ej kan gå i verkställighet annorledes än efter parternas medgifvande, och är det uppenbart, att en förlikning förutsätter båda parternas biträdande af densamma, synes det ej heller böra ifrågasättas, att någon skulle kunna, mot sin vilja, tvingas att deltaga i de af förliknings- eller skiljenämnd anordnade förhandlingar, hvilkas resultat han ju kan vara på förhand besluten att icke godkänna. En sådan rättighet att undandraga sig förhandlingar inför förliknings- eller skiljenämnd synes vara dess nödvändigare, som framställda påståenden stundom kunna vara af den art, att någon förhandling om dem icke kan medgivas. Fullständig frivillighet synes således vara grunden för anlitaandet af nämnden. Under sådan förutsättning torde ock nämndens verksamhet blifva mest fruktbarande.

Vidare synes det lämpligt och ändamålsenligt, att, enligt förödmömet i de flesta främmande länder, förliknings- och skiljenämnder, derest ett sådant institut införes i vår lagstiftning, blifva åtminstone delvis permanenta, hvarigenom deras auktoritet och opartiskhet främjas.

Riksdagen tänker sig således en förliknings- och skiljenämnd möjlig endast såsom en organisation, som vid intressetvister mellan arbetsgifvare och arbetare erbjuder sin bemedling för åstadkommande af förlikning eller sin åtgärd för åstadkommande af en skiljedom, utan att dock part må anses pliktig att antaga den erbjudna bemedlingen eller ställa sig en meddelad skiljedom till efterrättelse.

Huru nämnderna komma att verka, beror för öfrigt af det sätt, på hvilket de komma att omfattas. Erfarenheten inom England angående förliknings- och skiljenämnderna gifver otvetydigt vid handen, att dessas auktoritet och förmåga att göra sina utslag gällande hufvudsakligen hvilar på det allmänna förtroende de åtnjuta och framför allt på disciplinen inom de båda organisationer af arbetsgifvare och arbetare, mellan hvilka nämnderna utgöra föreningslänken.

Riksdagen, som nyss antydte, att förliknings- och skiljenämnderna böra åtminstone till en del vara permanenta, föreställer sig, att i dessamma böra ingå, förutom möjligen andra, arbetsgifvare och arbetare

till lika antal. Derigenom betryggar man, att båda sidornas sakkunskap och omdöme blifva representerade i nämnderna. Ledamöter, som utses på förhand, må tillsättas på viss tid. Att vidare yttra sig angående nämndernas sammansättning synes Riksdagen ej nu lämpligt, då frågan derom likasom frågan om institutionens anordnande i öfrigt kräfver en omfattande utredning, som endast torde kunna verkställas genom Eders Kongl. Maj:t.

Med åberopande af hvad som nu blifvit anfördt får Riksdagen anhålla,

att Eders Kongl. Maj:t täcktes efter erforderlig utredning taga under öfvervägande frågan om inrättande af förliknings- och skiljenämnder i intressetvister mellan arbetsgifvare och arbetare samt der- efter för Riksdagen framlägga de förslag, som må finnas påkallade.

Med undersätlig vördnad.

Stockholm den 8 maj 1899.
